

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

Datum

DIS96000432

14 mei 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 31/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

bk

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DISG6000432 d.d. 14 mei 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

31/96

(Afgesloten 141200A MEI 1996)

Conclusie/voorzicht

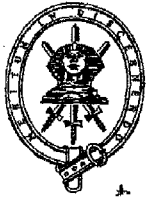
Een recent Kroatisch wetsvoorstel voor een amnestie-regeling heeft (mede) tot doel het herstel van het Kroatische gezag over oost-Slavonië te bevorderen. In de praktijk is een positief effect ervan op het vredesproces (en uitvoering van het Erdut-akkoord) onzeker.

Ondanks recente nieuwe afspraken over de samenwerking tussen Kroaten en Moslims zal deze samenwerking problematisch blijven. Servisch-Kroatische toenadering kan niet worden uitgesloten.

Een eventuele kandidatuur van de Bosnisch-Servische president Karadzic zou IFOR voor een ernstig dilemma stellen en het verkiezingsproces kunnen compliceren.

Bosnië-Herzegovina

Er zijn hardnekkige geruchten dat de Bosnisch-Servische president Karadzic onlangs een bezoek heeft gebracht aan Zagreb. Hij zou bij die gelegenheid een ontmoeting hebben gehad met zijn Kroatische ambtgenoot Tudjman. De berichten zijn afkomstig uit de Bosnische en Sloveense pers en inmiddels ontkend door de Kroatische overheid. Zoals bekend komen de doelstellingen van de Bosnische Kroaten (die in hoge mate worden gestuurd vanuit Zagreb) en Serviërs grotendeels overeen. Beide bevolkingsgroepen streven naar etnisch "zuivere" gebieden en een verregaande bestuurlijke decentralisering in Bosnië-Herzegovina. Omdat bovendien tussen beide bevolkingsgroepen nauwelijks meer territoriale geschillen bestaan, blijven de Bosnische Moslims bevreesd dat hun nominale bondgenoten, de Kroaten, het op een akkoordje zullen gooien met hun tegenstanders, de Serviërs. Tegen die achtergrond is niet uitgesloten dat de geruchten omtrent het bezoek van Karadzic aan Zagreb toch op waarheid berusten. Het geheime karakter van zo'n ontmoeting zou dan mede samenhangen met het feit dat Tudjman niet openlijk in contact wil treden met Karadzic, die van oorlogsmisdaden (ook tegen Kroaten) is beschuldigd. Anderzijds is ook denkbaar dat de geruchten afkomstig zijn uit het Moslim-kamp en tot doel hebben de vermeende onbetrouwbaarheid van Tudjman als bondgenoot te illustreren. In dat geval zouden de berichten indicatief zijn voor de spanningen tussen Kroaten en Moslims.

Tudjman en zijn Bosnische ambtgenoot Izetbegovic hebben het afgelopen weekeinde overigens nadere afspraken gemaakt over de samenwerking binnen de Moslim/Kroatische Federatie (MKF). Zo zal de MKF gebruik mogen maken van de Kroatische haven Ploce, in ruil waarvoor Kroatië goederen zal mogen vervoeren via Neum, de enige Bosnische kustplaats, die de weg tussen Dubrovnik en de rest van Kroatië beheerst. Tevens zijn afspraken gemaakt over MKF-wetgeving op defensiegebied en de verdeling in kantons. Oorspronkelijke bewoners zullen mogen terugkeren naar steden in centraal-Bosnië die momenteel door de andere bevolkingsgroep worden gedomineerd. Dat dergelijke afspraken bijna twee jaar na instelling van de Federatie nog noodzakelijk zijn, illustreert hoe problematisch de verhoudingen tussen Bosnische Kroaten en Moslims zijn en blijven. Dit houdt verband met het feit dat eerstgenoemden blijven streven naar exclusief door hen gecontroleerde gebieden uit vrees voor dominantie door Moslims. Van hun kant bevinden de Moslims zich in een geografisch en politiek isolement, dat zij slechts zullen kunnen doorbreken door een maximale etnische en politieke integratie van Bosnië-Herzegovina en de samenstellende delen.

De genoemde afspraken zullen vermoedelijk vooral tot doel hebben een internationale veroordeling van Kroaten en Moslims wegens obstructie van eerdere afspraken te voorkomen. Naar verwachting zal de nieuwe overeenkomst eenzelfde lot beschoren zijn als eerdere "nadere afspraken om de samenwerking te verbeteren", en derhalve weinig bijdragen aan de oplossing van de structurele tegenstellingen tussen Moslims en Kroaten. Doorvoer van goederen van (het door Moslims gedomineerde deel van) de MKF naar Ploce voert onvermijdelijk door "Kroatische" gebieden en zal derhalve onder alle omstandigheden door Kroaten gecontroleerd blijven. Anderzijds wordt Neum gedomineerd door (Bosnische) Kroaten, zodat de verbinding tussen Dubrovnik en de rest van Kroatië in ieder geval gegarandeerd is. De totstandkoming van defensie-wetgeving is tot op heden spaak gelopen omdat de Kroaten blijven vasthouden aan het bestaan van een "eigen" krijgsmacht; er is geen reden om aan te nemen dat zij dit streven nu hebben opgegeven. De Kroaten zullen verder in het licht van hun streven naar etnisch "zuivere" gebieden de komst van Moslims naar door hen van essentieel belang geachte gebieden en steden blijven verhinderen.

De burgemeester van Trebinje, de belangrijkste stad in het zuidoosten van de Bosnisch-Servische Republiek (RS), heeft voorgesteld een referendum te houden over de vraag wie zich kandidaat zullen mogen stellen voor de diverse functies in de verkiezingen later dit jaar. Hij onderstreepte dat alle belangrijke beslissingen in het verleden door het gehele Bosnisch-Servische parlement zijn genomen en dat het derhalve onjuist is bepaalde specifieke functionarissen van oorlogsmisdaden te beschuldigen en daarmee van verkiezingsdeelname uit te sluiten). Het lijkt geen twijfel dat de betreffende burgemeester doelde op Karadzic, hoewel diens naam niet genoemd werd. De uitspraak is indicatief voor een dilemma waarmee de internationale gemeenschap de komende weken zal worden geconfronteerd. Enerzijds is Karadzic van oorlogsmisdaden beschuldigd en daarom, conform "Dayton", formeel uitgesloten van enig politiek ambt in het toekomstige Bosnië-Herzegovina. Anderzijds is hij nog steeds één van de meest populaire politici in de RS. Als Karadzic zich kandidaat stelt voor de verkiezingen zou hij waarschijnlijk een goed resultaat behalen. Acties van de internationale gemeenschap om zijn kandidatuur/verkiezing te dwarsbomen, kunnen leiden tot grootschalige wrijvingen tussen IFOR en de Bosnische Serviërs. Een referendum over zijn kandidaatstelling zou het verkiezingsproces ernstig

kunnen compliceren en het gehele vredesproces kunnen ontwrichten. Internationale passiviteit in dit vraagstuk zal anderzijds de onvrede van de Moslims aanwakkeren. Dezen hebben in het verleden herhaaldelijk aangedrongen op de arrestatie van Karadzic.

Kroatië

Dezer dagen wordt in het Kroatische parlement een wetsvoorstel behandeld dat amnestie verleent aan vrijwel alle personen die aan een "gewapende opstand" tegen het Kroatische gezag hebben deelgenomen. De wet geldt echter niet voor mensen die in het verleden reeds zijn veroordeeld wegens "genocide" en een aantal andere oorlogsmisdaden. De wet heeft primair betrekking op de Serviërs die deel hebben uitgemaakt van de Kroatisch-Servische strijdkrachten (SVK). De vrees om na het herstel van het Kroatische gezag te worden veroordeeld vanwege lidmaatschap van de SVK is voor vele Kroatische Serviërs een reden geweest dit herstel te verwerpen en te vluchten naar oost-Slavonië of andere "Servische" gebieden. De genoemde wet moet primair onderstrepen dat de meeste Serviërs niets te vrezen hebben van het Kroatische gezag, ook bij uitbreiding daarvan over oost-Slavonië. De wet geldt echter niet voor een aantal (voormalige) leiders van de Krajina, zoals de voormalige presidenten Martić en Hadžić, die in het verleden door Kroatische gerechtshoven (bij verstek) zijn veroordeeld wegens genocide. Daarbij dient te worden opgemerkt dat Hadžić vorige maand is benoemd tot "president" van oost-Slavonië. De Kroatische amnestie-wet zal dan ook voor hem geen reden zijn om mee te werken aan herstel van het Kroatische gezag over oost-Slavonië, zoals voorzien in het verdrag van Erdut.

Het Kroatische Constitutionele Hof heeft bepaald dat de recente ontbinding van de Gemeenteraad van Zagreb door de regeringspartij HDZ in strijd is met de Kroatische Grondwet. Zoals bekend heeft de oppositie in de Gemeenteraad van Zagreb een meerderheid; zij heeft zich tot op heden verzet tegen de door de HDZ benoemde kandidaten voor het burgemeestersambt. Tudjman heeft deze opstelling "ongrondwettig" genoemd en om die reden de Gemeenteraad ontbonden. Deze beslissing wordt nu door het Hooggerechtshof afgewezen. Dit is opmerkelijk, omdat de HDZ de Kroatische staatsinstellingen in hoge mate domineert. Hoewel onduidelijk is welke politieke gevolgen de uitspraak van het Hof zal hebben, zal deze door de Kroatische oppositie als morele steun worden ervaren.

Macedonië

De Macedonische president Gligorov heeft in een recent interview gesteld dat het bestaan van een (illegale) Albanees-talige universiteit in de westelijke plaats Tetovo slechts wordt gesteund door een klein aantal Albanezen. Hij zinspeelde erop dat zij streven naar afscheiding van de door Albanezen bevolkte delen van Macedonië. Inmiddels heeft een groot aantal Albanees-Macedonische partijen, waaronder de regeringspartij PPD, onderstreept dat alle etnische Albanezen het bestaan van zo'n universiteit steunen. Dit zou in hun visie evenwel niets te maken hebben met separatisme, doch slechts de uitoefening van legitieme culturele rechten tot doel hebben.

In de eerste jaren van het bestaan van Macedonië als onafhankelijke staat was sprake van relatief goede betrekkingen tussen de Macedonische meerderheid en de Albanese minderheid ($\pm 22\%$ van de bevolking). Om die reden is de PPD ook toegetreden tot de Macedonische regering. De etnische

verhoudingen zijn echter aanzienlijk verslechterd sinds de Albanezen een verzoek hebben ingediend op een "eigen" universiteit en deze, na de afwijzing van dat verzoek, toch hebben opgericht. De problemen zijn nog toegespitst na de volkstelling van 1995, die volgens de Albanezen tot doel had hun aantal te laag weer te geven. Ook Gligorov heeft zich in het verleden gepresenteerd als de president van alle Macedoniërs. Zijn genoemde uitspraak wijst echter op wantrouwen ten aanzien van de intenties van in ieder geval sommige Albanezen. Gezien de massale reactie van de Albanezen zal deze uitspraak vermoedelijk bijdragen aan een verscherping van de etnische tegenstellingen in Macedonië.